

A szegedi színházszakszövetség küldöttsége a polgármestertől kérte a színház szanálását.

Hetek óta nem kapnak gázolt a színészek.

A szegedi színház anyagi helyzete ahelyett, hogy szanálódna, egyre sulyosabbá és kilátástalanabbá válik. A társulat legfőbb tagja májusi fizetésének csak kis hányadát kapja meg, de több színész áprilisi járandóságának egy részével is tartozik még a színház. A színészek 50—100 ezer koronás tételekben jutnak csak járandóságukhoz.

A színház nyomaskodó helyzete arra indította a társulat tagjait, hogy szombaton társulati ülés keretében tárgyalják meg a levelezéseket. A társulati ülésen elhatározták, hogy mindaddig nem megy át a prózai társulat Hódmezővásárhelyre, amíg májusi járandóságait minden színész teljes egészében meg nem kapja. A színház vezetője ugyanis a prózai társulatot már a jövő héten át akarja költöztetni Hódmezővásárhelyre, hogy ott jelenként négy előadásban bemutatthassa a szezon prózai ujdonságait. Ebben az esetben természetesen a szegedi színházban a szezon hátralevő részében a műsor operettek-ből és operákból állana. A társulat elhatározta azt is, hogy Baróthy József főrendező veze ésével küldöttségként járul a polgármesterhez és a várostól kéri a színház sürgős szanálását.

A küldöttség tíz órákor jelent meg a polgármesternél. Baróthy József hosszabb beszéd keretében ismertette a színház terhelhetetlen helyzetét, elmondta, hogy a színészek hihetetlen nyomorban vergődnek, mert a színház nem képes megszolgálni illetményeik folyosítására. Arra kérte a polgármestert, hogy a város valamilyen módon szanálja a színházat és mentse meg a művészeket. A segítség legalkalmasabb módjának a társulat azt tartaná, ha a város a színház szanálására adott közpénzsegély helyett megvásárolná a színházjegyek bizonyos hányadát, esetleg ötvenszázalékát és a jegyeket azok között osztaná szét, akik egyébként pénzért nem mehetnének színházba.

A polgármester hosszabb lélekzettel válaszában azt bizonyította, hogy a város már eddig is meghozott minden áldozatot a színházért, amit csak meghozhatott, de a lehetőségek határait nem lépheti túl. Andor Zsigmondról elismeréssel állapítja meg mindenki, hogy nagyszerűen ért a színház művészi vezetéséhez és sikerült a színház színvonalát jelenképpen felemelnie. De Andor Zsigát nem tartja ügyes üzletembernek, mert nem tud számolni a körülményekkel, főleg leges mértékben költségek és ezért kerül állandóan anyagi nehézségek elé. Ha a szegedi közönség képtelen eltartani a jelenlegi kibővített zenekart, bármennyire fáj, meg is csak redukálni kell, sőt, ha elkerülhetetlen, a zenekart egy zongora is pótolhatja. Ez nem jelenti azt, hogy föltétlenül súlyosítani kell az elért nívót, hanem azt, hogy alkalmazkodni kell a meglévő keretekhez. Takarékoskodni lehetne — a polgármester szerint — a díszleteknél és a karszemélyzet ruházatánál is. Nem muszáj minden új operett kedvéért új ruhagarnitúrát csináltatni.

Azt javasolta végül a polgármester, hogy gondolkozzanak a színészek valami konzorcionális megoldásról.

Baróthy József erre kijelentette, hogy a konzorcium nem jelent megoldást, mert az lejtőre juttatja a szegedi színházat, amennyiben a jobb színészek elszöknek a bizonytalanság elől oda, ahol fixösszeggel biztosíthatják existenciájukat.

A polgármester végül felkérte a színészeket, hogy kívánságaikat irásban adják be a város tanácsához és dolgozzák ki azt a szándékot tervezetet, amely szerint a város megmenthetné a színházat.

Értesülésünk szerint a társulat tejesíti a polgármester kívánságát és így a tanács már hétfőn letergy a beadvényt, amely minden valószínűség szerint a szerdai közgyűlés elé kerül.

A színházi bizottság ülése.

A színházi bizottság dr. Gadi Endre kulturális tanácsnok elnökletével péntek délután tartotta meg májusi ülését, amelynek tárgysorozata három kérdés sze-

repelt.

Andor Zsiga az ülést megnyitva után bemutatta műsortervezetét, amely szerint előadásra kerül a Cribi, a Magnele, a Dolly, az Arnyék (Palágyi vendég szereplésével) a Cigányprimás (Rózsahágyi Kálmán) és a Feleségem csabája, a Májusi muzsika és a Bajazzók.

Gadi Endre ezután bejelentette, hogy a színház vezetője kérvényt intézett a város tanácsához, a jövő évi városi támogatás pontos precizizációját kéri, hogy pontos összegek alapján állíthassa össze a jövő szezon költségvetését és tudja magát mihez tartani. Abban az esetben ugyanis, ha a város olyan sűkmárkú lesz a színház iránt, mint amilyen az idén volt, kénytelen lesz társulatát alaposan restrinálni, mert nem vállalkozhat arra, hogy jövőre hasonló fizetési zárolást viaskodjon. Azt kéri a tanácsától, hogy a békebeli szubvenciót szavazza meg a színház számára, vagyis adjon

Huszonhat cég kért kényszeregyezséget a szegedi törvényszéktől május második felében.

Nemrégiben nyilvánosságra került az a statisztika, amely szomorú számokkal bizonyította azt, hogy a súlyos gazdasági és hitelválság valósággal megjelent a szegedi és a Szeged környéki kereskedelmi, ipari és vállalkozási körben. A legutolsó statisztikák szerint március és április hónapokban legalább százra volt tehető azoknak a kereskedőknek és vállalkozóknak a száma, amelyek a súlyos válságban kénytelenek voltak csődkívüli kényszeregyezséget kérni. Ennek a mintegy száz cégnek passzívja pedig túlhalad a 70—80 milliórd koronát.

Jelenleg az a helyzet, hogy a fizetésképtelenségek száma egyenes arányban mutatja meg a szegedi és környéki kereskedelem helyzetét. Ez a mérce pedig a legutolsó időkben egyre sulyosabb és sötétebb képet tár a nyilvánosság elé. Míg március és április hónapokban a fizetésképtelenségek száma mintegy száz volt, addig május második felében huszonhat cég kért kényszeregyezséget a szegedi törvényszéktől. Ez a szám pedig azt bizonyítja, hogy a súlyos válság nem hogy enyhülne, de legutóbb még fokozódott is.

Május második felében ugyanis — amint a rendelkezésünkre álló statisztikából kitűnik — a következő cégek kérték a csődkívüli kényszeregyezség megindítását a szegedi törvényszéktől:

Valkai Pál és neje szentesi kereskedő (vagyonfelügyelő dr. Csik Gyula), Winkler Samu szegedi (vagyonfelügyelő dr. Bauck Ferenc), Koreck Agoston szegedi (dr. Szeless József),

Hogyan kallódott el a város házilag kezelt hirdetési vállalata.

A címzetes üzemvezető és az üzembíró jövedelme.

Hetek óta süttognak, titkolóznak a város házilag vezette vállalatnál, ami megőrözt, aminek nem lett volna szabad megöröztetnie, de amin változtatni nehéz is, kényes is lenne, dacára annak, hogy a város ügyeit intéző tanács kifejezett szándéka és hozzájárulása nélkül történt meg.

A város „házi kezelésbe vett” hirdetési vállalatáról van szó, amelyet annak idején hatósági üzemné minősítettek és tekintélyes jövedelmet remélt belőle a város. Ez a reményesség, hogy nem, csak részben valósult meg, amennyiben a házi kezelésbe vett hatósági üzem tekintélyes jövedelmet hozt ugyan, de azt nem a város kapja. A város a jövedelemből csak nagyon elenyésző részt élvez és ha ez a csökkenés jelentékenyen túl is szárnyalja a hirdetési vállalat múlt évi jövedelmét, az korántsem jelenti a város szempontjából a jövedelmi lehetőségek teljes kihasználását, hanem legfeljebb azt, hogy elcsúszott a vállalatból még rosszabb üzleti csináit a százbalkézű bürokrácia.

A hirdetési vállalat házi kezelésbe vételének története röviden a következő:

nyolcezer aranykoronát és vállalja el a színház fűtésének és világításának költségeit.

A színházi bizottság egyhangúlag elhatározta, hogy a színház vezetője kérelmét pártoló javaslattal terjeszt a tanács elé.

Az ülésen ismét felmerült az a panasza, hogy Szegeden a belügyminiszter engedélye alapján egyre-másra előadásokat tartanak olyan mutatványos vállalkozások, amelyek kulturális szempontból nem sokat jelentenek, de a színház közönségét elvonják mégis. A bizottság megállapította, hogy a belügyminiszter a helyi hatóságok megkérdezése nélkül kiadott országos engedélyivel megsérti a város autonómiáját, ezért elhatározta, hogy felír a kultúrminiszterhez és a belügyminiszternek való közbejárásra kéri fel.

Andor Zsiga a tárgysorozaton kívül bejelentette, hogy — ha a város más megoldást nem talál — legszívesebben azt fogadná el, ha a színház is a város házi kezelésébe kerülne és őt bíznák meg a fizetéssel a színház üzemigazgatásával.

Fagler László és neje szegedi (dr. Grünér Földp), Webel Ferenc makói (Pulitzer Jenő), Farkas Gyula makói mészáros (Daiócsy Mátya), Bárczi László szegedi (dr. Zboray Jenő), Német Sándor mezőkövécsházi (Fekete Samu), Ernst Sándor szegedi (Salgó Béla), Agócs Mátvás mezőkövécsházi (Öörög László), Cséh János csongrádi szabó (Albert Áron), Rosenfeld Mór mezőkövécsházi (Klein Lajos), Ankes János makói szabó (Tamásy András), Lukács István mezőkövécsházi (Boch Ernő), Bálint Mátvás szegedi italmérő (Balassa Jenő), Szegszárdi József szegedi piprikás (Schwartz Jenő), Singer Szidónia szentesi (Albertinyi Andor), György Béla szegedi piaci árus (Oliványi József), Farkas Ignác szegvári (Fenyvesi Jenő), Rosenberg R. sző szegedi rőfő (Kálmán Oszkár), Feuer Rudolf újszegedi (Kertész Béla), Arbermann Zsigmond kunsgotai (Schwartz Andor), Schimnerling József szegedi kárpitos (Lévay Ferenc), Tóth Mátvás makói (Dósa Imre) és Edei Sándor hódmezővásárhelyi nyomdász (Deákny Gyula). — míg a törvényszék megnyitotta a csődöt az összeomlott Kelemen Dezsőné autorgalmi irodája ellen és tömeggyűlöndököl dr. Bartha Dezsőt rendelte ki.

Igy a legutolsó időkben a törvényszéken nyilvántartott fizetésképtelen cégek passzívja már jóval túlhaladja a százmillió koronát. A második ezeleti nagy esküdtiséki teremben pedig a monstre büntütyek helyett összeomlott cégek ügyét tárgyalja a törvényszék.

A házi kezelés.

Amikor a közgyűlés elhatározta, hogy megindítja a Törvényhatósági Hivatalos Lapot, a határozatban, anélkül, hogy az szemel szűrt volna valakinek, egy furcsa passzus is belekerült. Eszerint a hivatalos lap vezetője megbízza a város közönségét, hogy abban az esetben, ha a város hirdetési vállalatának jelenlegi bírója — a Tével-nyomda — szerződésének lejártával megszűnik bírója lenni a vállalatnak, vegye azt át és házilag kezelje, a jövedelem 20 százaléka ellenében.

A Tével-nyomda szerződése január elsejével lejárt. Bárdoss Béla főjegyző, a hivatalos lap szerkesztője és vezetője, a közgyűlés határozata értelmében házi kezelésbe vette a hirdetési vállalatot. Ezt megelőzőleg kidolgozott egy hirdetési szabályrendeletet, amely meghatározta többek között a hirdetési tarifát is. A szabályrendelet általános elvont kimondja, hogy Szeged város hirdetési vállalatát a főváros hirdetési vállalatát által szegedi díj ételek 50—75 százaléka üzemelteti. Az állandó hírlapok — például a színház és a mo-

zik — pauszálában is megállapodhatnak, de a pauszálé nagyságát a város tanácsa határozza meg.

Eddig rendben is lett volna a dolog, a vállalat üzletelne, a hirdetőnek legfeljebb a tarifa elenfelelt és volt is kifogásuk, mert a szegedi és a pesi díjételek között nem volt meg a kívánatos arányosság. A főváros hirdető vállalatát ugyanis a plakátokat legalább kétezer helyen ragasztja ki, ezzel szemben Szegeden alig ötven hirdetőszop és tábla áll a hirdető rendelkezésére, tehát a hirdető pénzért lényegesen kevesebb ellenszolgáltatást kapnak a budapesti hirdető által élvezett ellenszolgáltatás 50—75 százalékánál.

Nagyobb baj azonban az, ami ezután történt. Bárdoss Béla főjegyző, mint a házi kezelésbe vett hirdetési vállalat üzemvezetője, jogainak épségben tartása mellett megjelölt albérliot adtn nézett. Nem kellett sokáig keresnie. A Magyar Hirdető Iroda, amely a Magyar Távirati Iroda egyik alvállalata, készséggel vállalkozott a városi hirdetőüzem adminisztrációjának átvételére. Mivel azonban a MHI. közfudomás szerint nem altruista vállalkozás, megfelelő honoráriumra tartott igényt. Bárdoss Béla főjegyző rövid tanácskozás után megállapodott a honorárium dolgában a MHI.-val. A megállapodás szerint a MHI. a hirdetési vállalat bruttó jövedelmének harmadik szözalékát kapja, hogy mért, azt senki sem tudja. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a MHI. csak a hirdetések fűtvételére, a díjak inkasszáldására vállalkozott, a plakátokat továbbra is a városnak kell ktragsztatnia a város főjegyzőjéről fizetett alkalmazottakkal.

A megállapodás szerint tehát a vállalat pénzügyi képe úgy festett, hogy a bruttó jövedelem 20 százalékát kapja Bárdoss Béla, 30 százalékát a MHI., a városé marad ötven percent, de ebből kell fedezni az összes kiadásokat a hirdetésfelvételi és inkasszállási költségen kívül.

A megállapodást a város tanácsa szankcionálta, de a szankcionálás után, amikor megkezdődött a rosszalló kritizálás, senki sem tudott a szankcionált megállapodás részleteiről. A MHI. időközben kevesnek látta a harminc százalékot és a tanács Bárdoss Béla előterjesztésére felelt a MHI. honoráriumát negyven százalékra anélkül, hogy tudott volna a határozat jelentőségéről és meggondolta volna annak abszurd voltát.

A város haszna.

Ilyen körülmények között a város a hirdetési vállalat bruttó jövedelmének hetven százaléktól esik el és csak harminc százalékot élvez, de ebből nincs nagy haszna, mert a vállalat rezsije az utolsó fillérig felemesztte azt. Pedig a „házilag kezelt” hirdetési vállalat nem rossz üzlet. Bárdoss Béla és a MHI. például egész tekintélyes jövedelmet élveznek belőle, Bárdoss, mint címzetes üzemvezető, a MHI. pedig, mint a „házilag kezelt” üzem albérlije.

Ez a két meghatározás kissé paradoxon hangzik, mert joggal kérdezhetné bárki, hogy mi szükség van üzemvezetőre, ha az üzemnek albérlije van és miért adják albérlibe az üzemet, ha a közgyűlés annak házi kezelésbe vételét határozta és rendelte el? De hát nem paradoxonok ezek a furcsaságok még sem, mert az albérliot egyszerűen az üzem vezetésével és adminisztrációjával megbízott vállalatnak nevezi a tanács által is szankcionált albérleti szerződés és Bárdoss Bélát a közgyűlés határozata jogosítja fel a „házilag kezelt” üzem bruttó husz százaléki hasznélvezetelére.

A pauszálé megállapítása.

De történtek más bajok is. A M. H. I. a vállalat jövedelmességét saját jól felfogott érdekében a maximumig kívánja felfokozni és igyekezik megfélemlíteni a szabályrendelethez arról a pontjáról, amely szerint az állandó hirdetési pauszálé csak a tanács állapíthatja meg. A megállapítás jogát egyszerűen kszájlította és hihetetlen pauszálékat állapított meg. A színházra például a múlt évi 380.000 koronás havi pauszálé helyett hárommillió koronát vetett ki, a mozokra pedig mininkint négy millió koronát. A színház és a mozok igazgatói fut-fát megmozgat-